

MIRE HASZNALJA FEL A VÁROS A GAZGYARI PENZEKET

A Délmagyarország ankéije

Dr. Kogutowitz Károly és dr. Tonelli Sándor hozzászólása

(A Délmagyarország munkatársától.) A városnak nincs fontosabb és időszerűbb kérdése most a gázgyári pénzek hova fordításának kérdésénél. Rengeteg igény, szükséglet, kívánság, ötlet sorakozik fel a társadalom minden rétegében és a város hatóságát igen súlyos felelősség terheli azért, hogy a rendelkezésre álló és a mai viszonyok között igen-igen tekintélyes összegeket mire használja föl. A polgármester egyik nyilatkozatában igen szépen határozta meg ezt a felelősséget, amikor megállapította, hogy vigyázni kell minden fillér felhasználásánál, mert a jövő generációnak el kell számolni maradék nélkül a pénzzel, hiszen ez az összeg a város egyik igen hasznos és értékes jogának feladása ellenében jut a városhoz. A jövő generáció előnyeit, könnyebbségeit adta el szorult helyzetében a város.

Ha mindazokat az életrevaló terveket megvalósítanák és a jogos kívánságokat teljesítenék, amelyek felbukkantak az utóbbi időben, a rendelkezésre álló összeg hatványozot szorzata sem lenne elegendő. Ezért súlyos a fölhasználás, a hova fordítás problémája, ezért kell a legnagyobb gondtal és óvatossággal kiválogatni azokat a célokat, amelyekre szabad elhasználni ebből az összegből. És a Délmagyarország azért kezdeményez most hasábjain ankétot ebben a kérdésben, hogy alkalmat adjon a komoly hozzászólásokra, a komoly tervek és kívánságok fölvetésére. Az így nyilvánosságra kerülő gondolatok közül könnyebben és biztosabban lehet majd kiválogatni a legjobbakat, a legmegfelelőbbeket.

Az ankétot két érdekes hozzászólással nyitjuk meg, dr. Kogutowitz Károly egyetemi tanárával és dr. Tonelli Sándor iparkamarai főtitkárával.

Dr. Kogutowitz Károly:

— Tudom, hogy a rendelkezésre álló összeg kizárólag hasznos befektetésre fordítható. Éppen ezért kizárólag ilyen beruházásokra gondolok és ezeket a következőkben jelölöm meg:

1. Városrendezési tervpályázatra mintegy 20 ezer pengő. Ebből mindenekelőtt a város légitérképét kellene elkészíttetni.
2. A Mars-tér egyik részének bármily takarékos módon való kiköveztetése. Ha csupán 12 ezer négyzetmétert számítunk 9 pengőjével, ez 108.000 pengő.
3. A Valéria-tér és környékének köveztetése 20.000 pengő.
4. A szőregi, csongrádi és röskei utaknak a rendes költségvetésben nem tervezett szakaszának rendbehozatala, hogy a szegedi piac minél nagyobb területek forgalmát vonzza magához. 200.000 pengő.
5. A Valéria-téren és Mars-téren valamelyes ideiglenes fedett vásár megoldása 150.000 pengő.
6. A Tisza-pályaudvaron az exportrakodó megvalósítása. A Máv. jelenleg használaton kívül álló raktárainak adaptálása. Ez körülbelül 25.000 pengő kiadás, ezzel szemben már az idén nyáron az exportőrök által fizetendő helybérékből jelentékeny bevétel várható. Erre külön fel kell hívnom az illetékesek figyelmét, mert előreláthatólag az idén igen nagy lesz a gyümölcsstermés. Mult évben 17 vagon, 1931-ben 40, 1930-ban 70, 1929-ben 400, 1926-ban 360 vagon volt. Ha megfelelő berendezésünk van, mesterségesen is növeljük exportunkat, az könnyűszerrel elérheti a 600 vagon, Szeged gazdasági életében pedig ez 1.5—2 millió forgalmat jelentene.

A legjövődmezőbb befektetésnek tartom az ujszegedi „száraz” strand megépítését.

Ha a város a Bertalanoszlop vidékén ártézi mélyfúrást végeztetne (1000 méterig kb. 120 ezer pengő költséggel és 300 ezer pengőt fordítana az ujszegedi park kibővítésére a Tisza partjái, medencék építésére, az utak rendbe-

hozatalára, esetleges épületek költségeire, bizonyosan kapna olyan magánajánlatot a további építkezésekre. Magántőke bevonásával lehetne itt gyógyfürdőt, melegvíz-medencéket, hidegvízgyógyintézetet, egyszerűen elsőrendű idegenforgalmi vonzóerőt gyakorló intézményt teremteni, amely a tiszai stranddal és az ujszegedi parkkal egybekapcsolva, párját ritkítaná.

8. Eszerint még mindig maradna 450 ezer pengő. Ezt az összeget olyan feltétellel bocsájtánám

a központi egyetem

épületének a felépítésére (a Templom-téren erre a célra rendelkezésre álló telkeken), hogy az állam ugyanilyen összeggel járuljon hozzá. Ezzel nemcsak a munkanélküliségben lendítünk, nemcsak az itélőtáblát elégítenénk ki, hanem a hasznos beruházásokra fordítható összeget is felemelnék 2 millióra.

9. Figyelmem kívül hagytam a Rendezőpályaudvar körül megkezdett városrendező és parkosító munkálatokat. Nem mintha ez városunk esztétikai képének javítása szempontjából nem volna elsőrendű kérdés, hanem csupán azért, mert erre fedezetet kell találnunk amugy is az inségmunkák keretén belül.

— Ugyancsak kihagytam ebből a tervből a külső területeket. — fejeződik be Kogutowitz professzor nyilatkozata —, mert az általam javasolt tervzet végrehajtása esetén a költségvetésnek főként az utjavításokra és utépítések-

re szolgáló tételei fokozottabb mértékben fordíthatók ezekre a célokra.

Tonelli Sándor

kereskedelmi és iparkamarai főtitkár véleménye szerint az ugynevezett gázgyári pénzek felhasználása a dolog természeténél fogva adva van. A hárommillió pengős olcsó kölcsönt a városnak terhes rövidlejáratu tartozásainak rendezésére kell felhasználni, míg az 1,400.000 pengőt, amit a megváltás fejében kap, közmunkákra kell fordítani. Ilyen közmunkák között első helyen áll a nagyon rossz karban levő utak és terek kövezése, amivel a város tulajdonképpen csak az utolsó esztendő kényszerű mulasztásait hozza helyre.

— Mégsem szeretném azonban az egész pénzt erre a célra fordítani, — mondotta Tonelli —, mert a szociális szempont ma jobban, mint valaha, azt követeli, hogy a pénz sokfelé oszoljon meg és nagyobb része ne menjen ki kőanyagért idegenbe, hanem a városban maradjon belőle minél több. Éppen ezért már néhány nap előtt felvettem a gondolatot, amely sok helyütt tetszésre is talált, hogy az állam feles hozzájárulásával építsük meg a Templom-téren Rerrich Béla tervei szerint az egyetem központi épületét. Hozzávetőleges számítás szerint a költségek felezése esetén a város részéről mintegy 400.000 pengőre volna szükség. A város feltétlenül nagyon jól járna vele, mert akár az egyetem, akár az itélőtábla hurcolkodása is épület-átalakításokkal járna, amelyek szintén költséget emésztenének meg, anélkül, hogy a megoldás végleges volna. Így ellenben biztosítható volna az egyetem végleges elhelyezése és a kibővítendő tábla is visszamehetne a saját épületébe s ami fő, tudnánk egy kis pénzt juttatni a szinylődő iparok egész sorának.

RUBIN fotelágy!

Készíti: Rubin József kárpitos, Szeged, Kossuth Lajos sngárut 8. Telefon 24—65.

AUDITIV LIRA

MANIFESZTÁCIÓ

Irta Bercezzeli A. Károly.

Az új művészet kialakulóban van. Az izmusok forradalma elhalkult, tisztult formák és stílusok haladnak a kibontakozás útján. A művészet legyőzte válságát, új célkitűzések és formai lehetőségek termékenyítik a teremtő embert. A művészet kiheverte az individualizmus tulkapásait s má már szinte programszerűen fáradozik egy új társadalmi ideológia megvalósításán. A modern tárgyilagosság új jelszavakat ír a művészet lobogójára,

a romantizmus végkép leáldozott, hogy
oélszerű és konstruktív klasszicizmusnak
adjon helyet.

A mai ember beleszédült az elszemélytelenülés folyamatába, nem hisz saját erőinek egyetemes váltában s művészi tevékenysége közben sem kívánja egyéniségét százszázalékosan érvényesíteni. A mai ember elismeri a rajta kívül álló dolgok törvényeit, behódol az egyetemes rendnek s masszív, szigorú formákat konstruál, hogy eleve elejét vegye teremtő önkénye anarchikus tobzódásának. A szeszély, a játék, a hangulat csapongó individualizmusa helyett a mai művész újra fölfedezte a formát,

az anyagszerűséget

s nincs is más célja, minthogy diadalra juttassa a törvények egyetemességét.

Az individualis művész mindenben önmagát kultiválja,

liberalis és demokrata, tiszteli a szabadságot és a versenyt, forradalmár és ellensége a társadalomnak,

ragaszkodik mindenhez, ami egyéniségére jellemző, szereti a különökdést s kineveti a jámbort, akit megmerevített a morál, megveti a tömeget s hőskért rajong, heroikus tettek izgatják, szereti

a patetikus stílust, kérkedik komplikáltságával; egyszerűen minden erejével arra törekszik, hogy mások mellett és mások felett önmagát hangsúlyozza ki filozófiában társadalomban és művészetben. Az individualis típus nyugtalan és izgága, élete szüntelen analízis és tüntetés a világ megsemmisítően személytelen törvényei ellen.

A kollektív típus, mely a jelek szerint kialakulóban van, mindennek ellenkezője. Érz, hogy csak része és nem lényege a világnak, fölismeri a tárgyak rendjét s önmagára vonatkoztatja őket, fél jelentéktelenségékből és tömegekbe kívánczik, hisz a társadalom missziójában s szívesen hódol be hatalmának. Nem lázad s vállalja a külső világ kényszerét. Nem bontja meg az anyagot, nem csiszolja, faragja kedve szerint, tabu-nak érzi a dolgok törvényeit s azon van, hogy formákat kényszerítsen önmagára.

Uniformizálni kíván, mert érzi a világ szabályosságát,

a fában tiszteli a faanyagot s aszerint alkot, a képen képszerű víziókkal igyekszik megbirkózni. Megbujik alkotásai mögött s úgy érzi, hogy

a mű több, mint az, aki teremtette,

szublimálódni kíván egy egyetemes rendben és szeretettben, testvért akar fölfedezni az atomban és a csillagban, meg akar szabadulni önmaga kínzó és uszító jelenlététől, univerzalizmusra áhítozik, melyben ő olyan tényező, mint a többi,

Kézimunkafonalak

nálunk a legolcsóbbak.
Tessék meggyőződni.
TISZA ÁRUHAZ Püspökbazár
(a szappanüzlet mellett)